

Program ochrony powietrza
dla strefy miasto Elbląg
ze względu na przekroczenie
poziomu dopuszczalnego pyłu PM10
i poziomu docelowego benzo(a)pirenu
zawartego w pyle PM10
wraz z planem działań krótkoterminowych
Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu

Olsztyn, 2020 r.

Zgodnie z art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2020 r. poz. 283 z późn. zm.) zwana dalej *ooś*, Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego zobowiązany jest do sporządzenia podsumowania zawierającego uzasadnienie wyboru przyjętego *Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Elbląg ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10 wraz z planem działań krótkoterminowych*, (dalej nazwany *Programem*) w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych, a także informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione poszczególne punkty ust. 3 przytoczonego artykułu.

1. Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych

Program ochrony powietrza dla strefy miasto Elbląg ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10 wraz z planem działań krótkoterminowych, zwany dalej *Programem* opracowany został w związku z przekroczeniem poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM10 o okresie uśredniania wyników 24h oraz średniorocznego poziomu docelowego benzo(a)pirenu w 2018 r. w strefie miasto Elbląg. Podstawowym dokumentem wskazującym na konieczność wykonania *Programu* jest ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim za 2018 rok, wykonana przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Olsztynie, w której strefa ta została zakwalifikowana do klasy C pod względem ochrony zdrowia mieszkańców. *Program* jest dokumentem który, wskazuje istotne powody (źródła) występowania przekroczeń zanieczyszczeń powietrza pyłem zawieszonym PM10 i benzo(a)pirenem oraz określa skuteczne i możliwe do zrealizowania działania, których wdrożenie spowoduje obniżenie poziomu zanieczyszczeń co najmniej do poziomów odpowiednio dopuszczalnego i docelowego. Głównym celem sporządzenia i wdrożenia *Programu* jest przywrócenie naruszonych standardów jakości powietrza, a przez to poprawa warunków życia mieszkańców, podwyższenie standardów cywilizacyjnych oraz lepsza jakość życia w strefie. Realizacja zadań wynikających z *Programu* ma na celu zmniejszenie stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu w danej strefie do poziomów dopuszczalnego dla PM10 i docelowego dla B(a)P i utrzymywania ich na takim lub niższym poziomie.

Zgodnie z art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz.U. z 2019 r. poz. 1396 z późn. zm.), zwana dalej *Poś*, oceny jakości powietrza dokonuje się w strefach. Stosownie do art. 89 ust. 1 ustawy *Poś* Główny Inspektor Ochrony Środowiska, w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku, dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni oraz odrębnie dla każdej substancji dokonuje klasyfikacji stref. Wyniki oceny oraz klasyfikację stref, o których mowa w art. 89 ust. 1, Główny Inspektor Ochrony Środowiska niezwłocznie przekazuje zarządowi województwa (art. 89 ust. 1a ustawy *Poś*).

W myśl ww. art. 89 ust. 1a, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska pismem z dnia 29.04.2019 r. przekazał Zarządowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego „Roczną Ocena

Jakości Powietrza w Województwie Warmińsko-Mazurskim, Raport Wojewódzki za rok 2018”.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. poz. 1031 z późn. zm.) zostały przyjęte dwa poziomy dopuszczalne pyłu zawieszonego PM₁₀: średni roczny (40 µg/m³) i średni dobowy (50 µg/m³, dopuszczalne jest przekroczenie w 35 dobach na rok), a także średni dobowy poziom informowania (100 µg/m³) i średni dobowy poziom alarmowy (200 µg/m³). Dla benzo(a)pirenu przyjęto średnioroczny poziom docelowy 1 ng/m³.

Przyjęcie takich poziomów wskazuje, iż pył zawieszony PM₁₀ jest groźny dla zdrowia ludzi w trakcie krótkotrwałego, dobowego oddziaływania, natomiast oddziaływanie benzo(a)pirenu jest niebezpieczne dla zdrowia ludzi poprzez wpływ długoterminowy.

Konieczność uchwalenia nowego *Programu* wynika z zapisów art. 7 ustawy z dnia 13 czerwca 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz ustawy o zarządzaniu kryzysowym (Dz.U. poz. 1211 z późn. zm.).

Stosownie do art. 7 ww. ustawy, do programów ochrony powietrza opracowywanych w wyniku oceny poziomów substancji w powietrzu za 2018 r. stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym ustawą zmieniającą, z tym, że:

- 1) zarząd województwa opracowuje i przedstawia do zaopiniowania projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza w terminie do dnia 30 czerwca 2020 r.;
- 2) sejmik województwa uchwała program ochrony powietrza w terminie do dnia 30 września 2020 r.;
- 3) zarząd województwa przekazuje informację o uchwaleniu programu ochrony powietrza w terminie do dnia 15 października 2020 r.

W celu realizacji powyższego zadania został ogłoszony i rozstrzygnięty przetarg nieograniczony, w wyniku którego 24 października 2019 r. zawarto umowę nr ZP.1.61/124/2019, pomiędzy Województwem Warmińsko-Mazurskim a wykonawcą – Biurem Studiów i Pomiarów Proekologicznych „EKOMETRIA” sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku, na opracowanie projektu *Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Elbląg ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu PM₁₀ i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM₁₀ wraz z planem działań krótkoterminowych wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko tego Programu*, zwaną dalej *Prognozą*.

Działania wytypowane do wdrożenia w ramach *Programu* są rezultatem licznych analiz zmierzających do wskazania najlepszych, skutecznych rozwiązań mających na celu obniżenie stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀ i B(a)P w strefie. Rozpatrywane koncepcje pozwoliły na sformułowanie szeregu wniosków, z których część nie została przyjęta do realizacji, ponieważ analizy modelowe, ale również analizy społeczne i gospodarcze wykazały, iż niektóre przedsięwzięcia okazałyby się nieoptyczne lub trudne do zrealizowania.

Poniżej przedstawiono przykłady tego typu działań:

1. Ograniczenie ogrzewania indywidualnego w czasie niekorzystnych sytuacji meteorologicznych – odrzucone ze względów społecznych i logistycznych.
2. Podwyższenie podatków na paliwa stałe – niemożliwe do wykonania na szczeblu lokalnym.
3. Organizowanie stref niskoemisyjnych w centrum miast – brak metod i podstaw prawnych do identyfikacji klasy pojazdów.
4. Mycie i sprzątanie ulic – uznane za nieskuteczne ze względu na szybkie odnawianie się problemu (szybką resuspencję pyłu).
5. Tworzenie łąk z mchu w celu wyłapywania zanieczyszczeń komunikacyjnych – prowadzony w Niemczech projekt wykazał nieskuteczność takiego działania.
6. Całkowity zakaz stosowania paliwa stałego w strefie miasta Elbląg – odrzucone ze względów społecznych oraz technicznych (brak możliwości zastosowania ogrzewania z systemów centralnych lub ogrzewania gazowego w części obszaru strefy).
7. Stworzenie systemu dopłat do wymiany pojazdów napędzanych paliwami konwencjonalnymi na pojazdy elektryczne – niemożliwe do zastosowania ze względu na ograniczone możliwości techniczne (np. nie ma pojazdów ciężarowych napędzanych elektrycznie) i finansowe (zbyt wysokie koszty zakupu pojazdu) oraz brak regulacji prawnych na szczeblu krajowym.

2. Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko

Postanowienia zawarte w projekcie *Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Elbląg ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10 wraz z planem działań krótkoterminowych* stwarzają możliwość oddziaływania na wszystkie aspekty środowiska oraz mogą stwarzać ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko lub też realizacja postanowień tego dokumentu może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

Zgodnie z art. 46 i 47 ustawy *ooś* w trakcie przygotowania projektu *Programu*, przeprowadzono strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko tego dokumentu.

W myśl art. 53 powyższej ustawy organ opracowujący projekt dokumentu, o którym mowa w art. 46 lub 47, uzgadnia z właściwymi organami, o których mowa w art. 57 i 58, zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w *Prognozie*.

Prognoza jest zgodna z zapisami art. 51 ust. 2 oraz art. 52 ust 1 i 2 ustawy *ooś*. Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko został ustalony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie, pismem z dnia 19.08.2019 r. znak: WSTE.411.32.2019 oraz przez Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego pismem z dnia 05.09.2019 r. znak: ZNS.9022.4.44.2019.SG.

Rolą *Prognozy* jest sprawdzenie, czy w przyjętych w projekcie *Programu* rozwiązaniach, zabezpieczony został we właściwy sposób interes środowiska przyrodniczego i kulturowego. Ma ona również wykazać, w jakim stopniu realizacja poszczególnych działań naprawczych zaproponowanych w *Programie* może wpływać na stan środowiska naturalnego, a także czy konieczne jest przyjęcie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań zaproponowanych działań na środowisko.

Prognoza zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami;
- analizę i ocenę istniejącego stanu środowiska (powietrza atmosferycznego i obszarów objętych ochroną) oraz potencjalnych zmian tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
- analizę i ocenę istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczących obszarów chronionych;
- analizę i ocenę przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe na środowisko, a w szczególności na: ludzi, wodę, powietrze i powierzchnię ziemi z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na wymienione elementy;

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu;
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy;
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania.

Przeprowadzone analizy potwierdziły jednoznacznie, że realizacja działań zapisanych w *Programie*, będzie miała pozytywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego w strefie miasto Elbląg. Nie podejmowanie żadnych działań naprawczych, oznaczać będzie dalszą zwiększoną emisję zanieczyszczeń do powietrza i utrzymanie jego złej jakości lub pogarszanie.

3. Opinie właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Na mocy art. 54 ust. 1 ustawy o oś organ opracowujący projekt dokumentu, wymagający strategicznej oceny oddziaływania na środowisko poddaje ów projekt, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, opiniowaniu przez właściwe organy, o których mowa w art. 57 i 58 ww. ustawy.

Pismami z dnia 12.02.2020 r., znak: OŚ-PE.7011.6.2019.AN Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego zwrócił się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie i Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w sprawie wydania opinii, wymaganej w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko projektu *Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Elbląg ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10 wraz z planem działań krótkoterminowych wraz z Prognozą.*

Pismem z dnia 13 marca 2020 r., znak: WSTE.410.19.2020.GK Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie wydał pozytywną opinię, w której stwierdził m.in., że:

1. Przedłożony dokument spełnia kryteria formalne oraz merytoryczne, wymagane dla dokumentów o charakterze strategicznym.
2. *Prognoza* oddziaływania na środowisko projektu *Programu* wypełnia kryteria formalne i w większości merytoryczne nałożone w art. 51 ust 2 ustawy o oś oraz uwzględniła zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w uzgodnieniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie.
3. Zadania przewidziane do realizacji w niniejszym *Programie* są spójne z celami zawartymi w dokumentach, dotyczących tych zagadnień i opracowanych na różnych szczeblach administracyjnych.
4. Nie występują zasadnicze przesłanki, które uniemożliwiłyby realizację zadań wskazanych w *Programie* z punktu widzenia możliwego negatywnego oddziaływania na różne aspekty środowiska, w tym przyrodnicze.

Pismem z dnia 13 marca 2020 r., znak: ZNS.9022.5.4.2020.SG Warmińsko-Mazurski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pozytywnie zaopiniował projekt *Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Elbląg ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10 wraz z planem działań krótkoterminowych.* Po przeanalizowaniu przedstawionej dokumentacji w zakresie spraw higienicznych i zdrowotnych WMPWIS nie wniósł uwag do projektu *Programu.*

4. Uwagi i wnioski.

Stosownie do art. 54 ust. 2 ustawy *o*oś w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko ww. dokumentów zapewniona została możliwość udziału społeczeństwa, zgodnie z przepisami działu III rozdziałów 1 i 3 tej ustawy.

W ramach konsultacji społecznych projektu *Programu* i *Prognozy* nie wpłynęły żadne uwagi i wnioski.

Na podstawie art. 91 ust. 5 ustawy *Poś* Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego pismem z dnia z dnia 12.02.2020 r. znak: OŚ-PE.7011.6.2019.AN zwrócił się do Prezydenta Miasta Elbląga o zaopiniowanie projektu *Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Elbląg ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyle PM10 wraz z planem działań krótkoterminowych*.

Prezydent Miasta Elbląg pismem z dnia 11.03.2020 r. znak DOŚ.621.2.2020.MS pozytywnie zaopiniował projekt dokumentu, jednakże wniósł uwagi do *Programu*.

Zgodnie z przepisami art. 91 ust. 2b i 2c ustawy *Poś* Minister Klimatu opiniuje programy ochrony powietrza pod względem zgodności z wymaganiami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w *sprawie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych* (Dz.U. poz. 1159). Minister Klimatu wydał opinię pismem z dnia 11.03.2020 r. znak DPK-I.440.24.2020.GraS wraz z uwagami do *Programu*.

Opinie oraz uwagi do projektu dokumentu, wraz ze sposobem ich uwzględnienia w *Programie* zamieszczono w tabelach poniżej.

1. Prezydent Miasta Elbląga

Lp.	Treść uwagi/opinii	Sposób uwzględnienia w Programie
1.	Wyrażam swoją aprobatę, do zaproponowanych kierunków działań, ponieważ poprawa stanu czystości powietrza jest bardzo ważna. Wpływa ona bowiem na warunki życia mieszkańców strefy miasta Elbląga, podwyższa standardy cywilizacyjne oraz lepszą jakość życia w mieście. Niemniej jednak po przeanalizowaniu realnych możliwości realizacji przedłożonego projektu „Programu” zgodnie z założonym harmonogramem opiniuję go pozytywnie z uwagami, wnosząc tym samym o wprowadzenie zmian ujętych w „Formularzach zgłaszania uwag, opinii i wniosków w strategicznej ocenie oddziaływania na Środowisko” stanowiących załączniki do niniejszego pisma. Uznając za zasadne obniżenie emisji pyłu PM10 i benzo(a)pirenu konieczne jest urealnienie tego działania do możliwości miasta i jego mieszkańców. Bowiem powodzenie wdrożenia Programu ochrony powietrza, skutkujące trwałą poprawą jakości powietrza, jest uzależnione od eliminacji lub ograniczenia szeregu barier, dotyczących różnych sfer życia społeczno-gospodarczego. Bariery te występują w zakresie rozwiązań systemowych, prawnych, technicznych, finansowych, organizacyjnych oraz społecznych. Program ochrony powietrza jest jednym z elementów polityki ekologicznej danego obszaru, tak, więc zaproponowane w nim działania muszą być zintegrowane z obowiązującymi krajowymi, wojewódzkimi i lokalnymi planami, programami, strategiami. Program ochrony powietrza powinien wpisywać się w realizację celów makroskalowych oraz celów regionalnych i lokalnych. Konieczne jest przy tym uwzględnienie realnych uwarunkowań gospodarczych, ekonomicznych i społecznych naszego miasta.	Ogólna opinia dot. założeń i celu dokumentu.
2.	Strona tytułowa Programu - W tytule programu jest omyłkowy zapis „wraz z wraz z”	Uwzględniono – tytuł programu poprawiono.
3.	Strona 10, pkt. 1.3.1, Tabela l-1, kolumna 1, wiersz 3 Aktualne brzmienie zapisu: „40 572” Proponowane brzmienie zapisu: „120 142”. Liczba ludności w strefie miasto Elbląg wg. danych GUS za 2018r. wyniosła 120 142 osób	Uwzględniono -zapis poprawiono zgodnie z uwagą.
4.	Strona 10, pkt. 1.3.1, Tabela 1-1, kol. 4, wiersz 3 Aktualne brzmienie zapisu: „35 581”, Proponowane brzmienie zapisu: „22 290” Liczba osób starszych pow. 65 roku życia w strefie miasto Elbląg wg. danych GUS za 2018r. wynosi 22 290	Uwzględniono -zapis poprawiono zgodnie z uwagą.

Lp.	Treść uwagi/opinii	Sposób uwzględnienia w Programie
5.	Strona 10, pkt. 1.3.1, Tabela 1-1, kol. 5, wiersz 3 Aktualne brzmienie zapisu: „30”, Proponowane brzmienie zapisu: „19” – Błąd rachunkowy	Uwzględniono -zapis poprawiono zgodnie z uwagą.
6.	Aktualne brzmienie zapisu: „Osoby starsze, powyżej 65 roku życia stanowią około 30% całej ludności strefy. Proponowane brzmienie zapisu: „Osoby starsze, powyżej 65 roku życia stanowią około 19 %”	Uwzględniono -zapis poprawiono zgodnie z uwagą.
7.	Strona 10, pkt. 1.3.1. drugi akapit - Błędy rachunkowe dot. zapisów w Tabeli 1-1 powodują błędne zapisy w opisie Programu	Uwzględniono – poprawiono błędy rachunkowe.
8.	Strona 14, pkt. 1.3.3. drugi akapit Aktualne brzmienie zapisu: Klimat lokalny cechują średnie roczne opady, wynoszące ok. 600 mm” Proponowane brzmienie zapisu: “Klimat lokalny w okresie od 1981-2012 w oparciu o dane pochodzące ze stacji pomiarowej IMGW-PIB znajdującej się w strefie miasto Elbląg cechują roczne sumy opadów, wynoszące ok 692 mm. Można zaobserwować lekko rosnący trend rocznej sumy opadów w analizowanym okresie. (Źródło: Planu Adaptacji do Zmian Klimatu Miasta Elbląga do roku 2030”). Nomenklatura jednostki opadu wyrażana jest jako średnia roczna suma opadów wyrażona w [mm]. Należy wskazać okres jakiego dotyczy uśrednienie wielkości i pochodzenie ich źródła celem wyeliminowania rozbieżnych informacji. Opis wg. Planu Adaptacji Do Zmian Klimatu Miasta Elbląga do roku 2030 wskazuję, iż roczna suma opadów w okresie 1981-2012 w Elblągu wahała się od 444 mm w roku 1982 do 913 mm w roku 1981. Średnia roczna suma opadów wyniosła w tym okresie ok 692 mm W MPA charakterystyka wskaźników klimatycznych dla miasta Elbląga została opracowana w oparciu o dane pochodzące ze stacji pomiarowej IMGW-PIB znajdującej się w tym mieście. Charakterystyki dokonano w oparciu o zweryfikowane dane dobowe za okres 1981-2012 (ponad 30 lat). Analizę zakończono na rok 2012, gdyż od 1 kwietnia 2013 roku stacja synoptyczna została przeniesiona z Elbląga do pobliskiego Milejewa, położonego na Wysoczyźnie Elbląskiej, co spowodowało znaczącą zmianę charakterystyk klimatologicznych m.in. w szczególności temperatury powietrza, wiatru i pokrywy śnieżnej.	Uwzględniono -opis klimatu poprawiono zgodnie z uwagą.

Lp.	Treść uwagi/opinii	Sposób uwzględnienia w Programie
9.	Strona 14, pkt.1.3.3., drugi akapit Aktualne brzmienie zapisu: „Średnia roczna temperatura powietrza wynosi ok. +7,0 °C z maksimum w lipcu ok. +17,5°C i minimum w styczniu -2,5°C.” Proponowane brzmienie zapisu : „W oparciu o dane pochodzące ze stacji pomiarowej IMGW-PIB znajdującej się w strefie miasto Elbląg w wieloleciu 1981-2012, można stwierdzić iż, charakterystyczną cechą przebiegu średniej rocznej temperatury powietrza w Elblągu jest jej systematyczny, statystycznie istotny wzrost w tempie ok. 0,04°C/rok. Międzyroczne wahania średniej temperatury powietrza w Elblągu w analizowanym wieloleciu były znaczne- najchłodniejszy był rok 1987 ze średnią temperaturą ok. 6,0°C, natomiast najcieplejszy okazał się rok 2000 z temperaturą 9,4°C. Temperatura maksymalna powietrza w Elblągu systematycznie rośnie w tempie ok. 0,03°C/rok. Absolutne maksimum (36,5°C) zanotowano 31 lipca 1994 roku. Temperatura minimalna powietrza także nieznacznie rośnie w tempie ok. 0,04°C/rok. Ujemne temperatury mogą występować od września aż do maja. W dniu 8 stycznia 1987 roku na termometrach zanotowano rekordowe -29,4°C. Mimo ochładzającego wpływu morza w analizowanym okresie (1981-2012) odnotowano 10 fal upałów (okres przynajmniej 3 dni z maksymalną temperaturą powietrza powyżej 30°C) trwających po 3-8 dni. Liczba fal chłodu (przynajmniej 3 dni z temperaturą minimalną poniżej -10°C) wynosiła 51. Najdłuższa fala chłodu miały miejsce w 01.1987 roku i trwała aż 20 dni. Dni gorące (z temperaturą maksymalną >25°C) występują w Elblągu od kwietnia do września i wynoszą od 10 do ponad 30 w roku. Ich liczba systematycznie się zwiększa w tempie ok. 0,3dnia/rok. Dni mroźnych (z temperaturą maksymalną poniżej 0°C) notuje się w Elblągu średnio około 30. Występują od listopada do marca, ze znacznymi zmianami z roku na rok, od kilku w ciepłym roku do ok. 70 dni w najchłodniejszych latach. Ich liczba w analizowanym okresie nie wykazuje większych zmian. Prognozowany jest wzrost temperatury średniorocznej. (źródło: „Planu Adaptacji Do Zmian Klimatu Miasta Elbląga do roku 2030”). Należy wskazać okres jakiego dotyczy uśrednienie wielkości i pochodzenia ich źródła, celem wyeliminowania rozbieżnych informacji. Opis wg Planu Adaptacji Do Zmian Klimatu Miasta Elbląga do roku 2030. W MPA charakterystyka wskaźników klimatycznych dla miasta Elbląga została opracowana w oparciu o dane pochodzące ze stacji pomiarowej IMGW-PIB znajdującej się w tym mieście.	Uwzględniono - opis klimatu poprawiono zgodnie z uwagą.

Lp.	Treść uwagi/opinii	Sposób uwzględnienia w Programie
	Charakterystyki dokonano w oparciu o zweryfikowane dane dobowe za okres 1981-2012 (ponad 30 lat). Analizę zakończono na rok 2012, gdyż od 1 kwietnia 2013 roku stacja synoptyczna została przeniesiona z Elbląga do pobliskiego Milejewa, położonej na Wysoczyźnie Elbląskiej, co spowodowało znaczącą zmianę charakterystyk klimatologicznych m.in. w szczególności temperatury powietrza, wiatru i pokrywy śnieżnej.	
10.	Strona 14, pkt. 1.3.3.drugi akapit Aktualne brzmienie zapisu: „Przeciętnie w ciągu roku opady występują przez ok. 160 dni, liczba dni z przymrozkami wynosi 140, natomiast pokrywa śnieżna zalega średnio przez 83 dni.” Proponowane brzmienie zapisu: „W oparciu o dane pochodzące ze stacji pomiarowej IMGW-PIB znajdującej się w strefie miasto Elbląg w wieloleciu 1981-2012, można stwierdzić iż, liczba dni z opadem przekraczającym odpowiednio ilość 10 mm (opad umiarkowany), 20 mm (opad umiarkowanie silny) oraz 30 mm na dobę (opad silny) charakteryzuje zagrożenie miasta nagłymi powodziami. W Elblągu liczba dni z opadem powyżej 10 mm wahała się od 9 w roku 1982 do 32 w roku 2007, średnio w analizowanym okresie wynosiła 17, zaobserwowano nieznaczny trend rosnący tego wskaźnika. Liczba dni z opadem powyżej 20 mm wahała się od 0 do 9 w roku, średnio w analizowanym okresie wynosiła 3, z nieznacznym trendem malejącym. Liczba dni z opadem silnym, czyli przewyższającym 30 mm wahała się od 0 do 3 w latach 1986, 1992 i 1993, z nieznacznym trendem malejącym. Długotrwałe (kilkutygodniowe) okresy bezopadowe lub o opadach bardzo niskich, podczas których opad był mniejszy lub równy 1 mm w Elblągu wyniósł 39 dni (2009r.), średnio w wieloleciu wynosił 23 dni. W strefie miasto Elbląg, w wieloleciu 1981-2012, późne przymrozki (dni z temperaturą minimalną powietrza <0°C), mogą występować od września aż do maja. W skali roku notowano od 54 dni do maksymalnie 132 dni z przymrozkami. Wskaźnik ten wykazuje niewielką tendencję malejącą. Średnia roczna liczba dni z pokrywą śnieżną w okresie 1981-2012 w strefie miasto Elbląg wynosiła 70 dni. Najwięcej dni ze śniegiem (112) było w roku 1996. Zdarzały się lata, w których przez cały rok zanotowano mniej niż 30 dni z pokrywą. Maksymalna grubość pokrywy śnieżnej odnotowana w Elblągu w okresie 1981-2012 od października do marca, wielokrotnie przekraczała 30 cm (np. w 10.1997 roku, 12.2010 roku oraz styczeń, luty, marzec 1987 roku). W marcu 1987 roku zanotowano	Uwzględniono - opis klimatu poprawiono zgodnie z uwagą.

Lp.	Treść uwagi/opinii	Sposób uwzględnienia w Programie
	pokrywę o grubości nawet 54 cm. (źródło: „Planu Adaptacji Do Zmian Klimatu Miasta Elbląga do roku 2030”). Należy wskazać okres jakiego dotyczy uśrednienie wielkości i pochodzenia ich źródła, celem wyeliminowania rozbieżnych informacji. Opis wg. Planu Adaptacji Do Zmian Klimatu Miasta Elbląga do roku 2030. W MPA charakterystyka wskaźników klimatycznych dla miasta Elbląga została opracowana w oparciu o dane pochodzące ze stacji pomiarowej IMGW-PIB znajdującej się w tym mieście. Charakterystyki dokonano w oparciu o zweryfikowane dane dobowe za okres 1981-2012 (ponad 30 lat). Analizę zakończono na rok 2012, gdyż od 1 kwietnia 2013 roku stacja synoptyczna została przeniesiona z Elbląga do pobliskiego Milejewa, położonego na Wysoczyźnie Elbląskiej, co spowodowało znaczącą zmianę charakterystyk klimatologicznych m.in. w szczególności temperatury powietrza, wiatru i pokrywy śnieżnej.	
11.	Strona 15, pkt.1.3.3., po zdaniu „W ciągu całego roku dominują wiatry południowo-zachodnie i zachodnie. Jesienią i zimą wzrasta udział wiatrów południowych, zaś wiosną i latem północnozachodnich.”. Aktualne brzmienie zapisu: nd. Proponuje się dodanie zapisu o brzmieniu: „Opracowane warunki anemometryczne (wietrzne) dokonane w oparciu o zweryfikowane dane terminowe ze stacji pomiarowej IMGW-PIB w Elblągu do roku 2012, wskazują że średnia roczna liczba dni z wiatrem silnym, tj. dni w których wystąpiła prędkość wiatru powyżej 11 m/s w którymkolwiek terminie pomiarowym podczas doby, w analizowanym okresie wynosiła 4 dni. Najwięcej takich dni notuje się od listopada do kwietnia. Wiatr o średniej prędkości powyżej 17 m/s (sztorm) występuje w Elblągu sporadycznie. Najczęściej sztormy występują w sezonie jesienno-zimowym od października do maja. Maksymalne chwilowe prędkości wiatru (porywy) zanotowane w Elblągu w ostatnich latach kilka razy przekroczyły nawet 27 m/s, czyli ponad 100 km/h, np. 4.11.1997-28 m/s; 11.01.2015-27 m/s. Częściej niż w miastach wybrzeża w strefie miasta Elbląg zdarzają się dni bezwietrzne. W skali całego roku notuje się średnio 87 przypadków ciszy. W poszczególnych miesiącach jest to ok. 5-10 przypadków. (źródło: „Plan Adaptacji Do Zmian Klimatu Miasta Elbląga do roku 2030”)”. Opis wg. Planu Adaptacji Do Zmian Klimatu Miasta Elbląga do roku 2030. W MPA charakterystyka wskaźników klimatycznych dla miasta Elbląga została opracowana w oparciu o dane pochodzące ze stacji pomiarowej IMGW-PIB	Uwzględniono częściowo – proponowany zapis jest zbyt szczegółowy, zapis poprawiono wykorzystując część informacji załączonych w uwadze.

Lp.	Treść uwagi/opinii	Sposób uwzględnienia w Programie
	znajdującej się w tym mieście. Charakterystyki dokonano w oparciu o zweryfikowane dane dobowe za okres 1981-2012 (ponad 30 lat). Analizę zakończono na rok 2012, gdyż od 1 kwietnia 2013 roku stacja synoptyczna została przeniesiona z Elbląga do pobliskiego Milejewa, położonego na Wysoczyźnie Elbląskiej, co spowodowało znaczącą zmianę charakterystyk klimatologicznych m.in. w szczególności temperatury powietrza, wiatru i pokrywy śnieżnej. Istotne z punktu widzenia zasadności „Programu” jest szczegółowe określenie warunków anemometrycznych (wietrznych) strefy.	
12.	Strona 15, pkt.1.3.4.1, pierwszy i trzeci akapit Aktualne brzmienie zapisu: Pierwszy akapit: Na rozprzestrzenianie się substancji zanieczyszczających znaczny wpływ mają prędkość oraz kierunki wiatrów. Ciszsze wiatrowe i małe prędkości wiatru pogarszają poziomą wentylację powietrza, co przyczynia się do wzrostu stężeń zanieczyszczeń. Prędkość wiatru wpływa na tempo przemieszczania powietrza wraz z zanieczyszczeniami, natomiast kierunek decyduje o trasie ich transportu. Trzeci akapit: „Na rozprzestrzenianie się substancji zanieczyszczających znaczny wpływ mają prędkość oraz kierunki wiatrów. Ciszsze wiatrowe i małe prędkości wiatru pogarszają poziomą wentylację powietrza, co przyczynia się do wzrostu stężeń zanieczyszczeń. Prędkość wiatru wpływa na tempo przemieszczania powietrza wraz z zanieczyszczeniami, natomiast kierunek decyduje o trasie ich transportu. Treść uwagi: Proponuje się usunięcie trzeciego akapitu. Powtórzenie tej samej treści w pierwszym i trzecim akapicie pkt. 1.3.4.1.	Uwzględniono – powtórzony zapis usunięto.
13.	Strona 23, pkt. 1.3.4.5. Rysunek 1-18 Aktualne brzmienie zapisu: „Rysunek 1-18 Przebiegi średnich miesięcznych wartości wilgotności powietrza wyznaczone przez model WRF/CALMET w strefie miasto Elbląg w 2018r.” Proponowane brzmienie zapisu: „Rysunek 1-18 Przebiegi średnich miesięcznych wartości wilgotności względnej powietrza wyznaczone przez model WRF/CALMET w strefie miasto Elbląg w 2018r.” Uzupelnienie zapisu, spowoduje spójność przedstawionych danych na wykresie i w opisie „Programu”.	Uwzględniono – podpis pod rysunkiem poprawiono.
14.	Strona 23, pkt. 1.3.4.5. pierwszy akapit Aktualne brzmienie zapisu: „Przebiegi średnich miesięcznych wartości wilgotności względnej wskazują, iż w czerwcu w 2018r. w strefie miasto Elbląg wilgotność powietrza była najniższa (poniżej 70%).” Proponowane brzmienie zapisu: „Przebiegi średnich miesięcznych wartości wilgotności względnej wskazują, iż	Uwzględniono – zapis poprawiono zgodnie z uwagą.

Lp.	Treść uwagi/opinii	Sposób uwzględnienia w Programie
	w sierpniu w 2018r. w strefie miasto Elbląg wilgotność powietrza była najniższa (poniżej 70%).” Błędnie zinterpretowano dane z wykresu przedstawionego na Rysunek 1-18.	
15.	Strona 25, pkt. 1.3.5. Tabela 1-4, kol. 2, wiersz 2. Aktualne brzmienie zapisu: „Obszar obejmuje południowozachodnią część gminy miejskiej Elbląg” Proponowane brzmienie zapisu: „ Obszar obejmuje centrum i południowe dzielnice Elbląga”. Wg. Załącznika 1. Zestawienie sytuacji i przekroczeń w województwie w opracowaniu pn.: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim. Raport wojewódzki za rok 2018, nazwa obszaru przekroczenia PM10 wskazana została jako „Obszar obejmuje centrum i południowe dzielnice Elbląga.”	Uwzględniono – zapis poprawiono zgodnie z uwagą.
16.	Strona 25, pkt. 1.3.5. Tabela 1-4, kol. 6 wiersz 2 Aktualne brzmienie zapisu: „122 738”. Proponowane brzmienie zapisu: „104 550”. Błędnie ujęto dane ze wskazanego w opisie Tabeli źródła. Wg. Tabeli 8.5. Zestawienie zbiorcze stref z obszarami przekroczeń w ocenie jakości powietrza za 2018 rok w opracowaniu pn.: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim. Raport wojewódzki za rok 2018. Liczba mieszkańców obszaru przekroczenia PM10 wynosi 104 550 osób, co stanowi 86,7% udziału w liczbie mieszkańców strefy. Ponadto liczba ludności w strefie miasto Elbląg wg. Danych GUS za 2018r. wyniosła 120 142 osób Źródło: GUS. TABL. IV. LUDNOŚĆ. RUCH NATURALNY ORAZ MIGRACJE LUDNOŚCI WEDŁUG GMIN W 2018R. Nie ma więc możliwości, aby na obszarze zajmującym 53,5% udziału w powierzchni całkowitej strefy liczba ludności przekraczała liczbę ludności wskazaną w roku statystycznym.	Uwzględniono – zapis poprawiono zgodnie z uwagą.
17.	Strona 25, pkt. 1.3.5. Tabela 1-4, kol. 8, wiersz 2. Aktualne brzmienie zapisu: „36 821”. Treść uwagi: „Wskazana w Tabeli 1-4, kol. 8, wiersz 2 wartość liczby osób starszych powyżej 65 roku życia równa 36 821 przekracza liczbę osób starszych pow. 65 roku życia w strefie miasto Elbląg wg. danych GUS za 2018r. wynosi 22 290 osób. Proponuje się podanie wartości liczby ludności osób starszych powyżej 65 roku życia rzeczywiście zamieszkujących obszar przekroczeń średniodobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszanego PM10 w strefie miasto Elbląg w 2018r. z uwzględnieniem danych statystycznych GUS za 2018r.	Uwzględniono – zapis poprawiono zgodnie z uwagą.

Lp.	Treść uwagi/opinii	Sposób uwzględnienia w Programie
18.	Strona 26. pkt. 1.3.5. Tabela 1-5, kol. 2, wiersz 2 Aktualne brzmienie zapisu: „Obszar obejmuje południowozachodnią część gminy miejskiej Elbląg.” Proponowane brzmienie zapisu: „Obszar obejmuje południowe i centralne dzielnice Elbląga.” Wg. Załącznika 1. Zestawienie sytuacji przekroczeń w województwie w opracowaniu pn.: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko –mazurskim. Raport wojewódzki za rok 2018, nazwa obszaru przekroczenia B(a)P (PM10) wskazana została jako „Południowe i centralne dzielnice miasta.”	Uwzględniono – zapis poprawiono zgodnie z uwagą.
19.	Strona 26, pkt. 1.3.5. Tabela 1-5, kol. 6, wiersz 2. Aktualne brzmienie zapisu: „122 738”. Proponowane brzmienie zapisu: „104 550” Błędnie ujęto dane ze wskazanego w opisie Tabeli źródła. Wg. Tabeli 8.5. Zestawienie zbiorcze stref z obszarami przekroczeń w ocenie jakości powietrza za 2018 rok w opracowaniu pn.: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim. Raport wojewódzki za rok 2018. Liczba mieszkańców obszaru przekroczenia PM10 wynosi 104 550 osób, co stanowi 86,7% udziału w liczbie mieszkańców strefy. Ponadto liczba ludności w strefie miasto Elbląg wg. Danych GUS za 2018r. wyniosła 120 142 osób Źródło: GUS. TABL. IV. LUDNOŚĆ. RUCH NATURALNY ORAZ MIGRACJE LUDNOŚCI WEDŁUG GMIN W 2018R. Nie ma więc możliwości, aby na obszarze zajmującym 53,5% udziału w powierzchni całkowitej strefy liczba ludności przekraczała liczbę ludności wskazaną w roku statystycznym.	Uwzględniono – zapis poprawiono zgodnie z uwagą.
20.	Strona 26, pkt. 1.3.5. Tabela 1-5, kol.8, wiersz 2 Aktualne brzmienie zapisu: „36 821”. Treść uwagi: Wskazana w Tabeli 1-4, kol. 8, wiersz 2 wartość liczby osób starszych powyżej 65 roku życia równa 36 821 przekracza liczbę osób starszych pow. 65 roku życia w strefie miasto Elbląg wg. danych GUS za 2018r. wynosi 22 290 osób. Proponuje się podanie wartości liczby ludności osób starszych powyżej 65 roku życia rzeczywiście zamieszkujących obszar przekroczeń średniodobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego B(a)P (PM10) w strefie miasto Elbląg w 2018r. z uwzględnieniem danych statystycznych GUS za 2018r. Powielono błędy obliczeniowe i poprawności zapisu z Tabeli 1-1 Liczba ludności w strefie miasto Elbląg. Liczba osób starszych pow. 65 roku życia w strefie miasto Elbląg wg. danych GUS za 2018r. wynosi 22 290 osób. Źródło: GUS. TABL. 6. LUDNOŚĆ W POWIATACH WEDŁUG PŁCI I WIEKU	Uwzględniono – zapis poprawiono zgodnie z uwagą.

Lp.	Treść uwagi/opinii	Sposób uwzględnienia w Programie
	W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM W 2018R. Nie ma więc możliwości, aby na obszarze zajmującym 53,5% udziału w powierzchni całkowitej strefy liczba ludności osób starszych powyżej 65 roku życia przekraczała liczbę ludności osób starszych powyżej 65 roku życia wskazaną w roku statystycznym.	
21.	Strona 33, pkt. 1.5. Aktualne brzmienie zapisu: nd Treść uwagi: „Proponuje się weryfikację punktu 1.5 Źródła emisji substancji w powietrzu dla strefy miasto Elbląg w 2018r. z uwagi na liczne błędy zapisów wartości szacunkowych i procentowych w tabelach i opisie.” W tabelach punktu 1.5 projektu „Programu” znajdują się liczne błędy zapisów spowodowane błędnym przeniesieniem poszczególnych wartości z tabel do opisu.	Uwzględniono – zweryfikowano i poprawiono wartości liczbowe dot. emisji w opisie.
22.	Strona 52, pkt. 1.6, Tabela 1-14, kol. 1, wiersz 2 Aktualne brzmienie zapisu: „Pb18sPdB(a)Pa01” Treść uwagi: „ Sugeruje się wskazanie poprawnego Kodu obszaru przekroczeń w Tabeli 1-14” Błędnie wskazano Kod obszaru przekroczeń w Tabeli 1-14.	Uwzględniono – kod obszaru poprawiono.
23.	Strona 73, pkt. 1.10.1 Tabela 1-26 Aktualne brzmienie zapisu: nd. Treść uwagi: „ Uznając za zasadne obniżenie emisji pyłu PM10 i benzo(a)pirenu w strefie miasto Elbląg, konieczne jest urealnienie tego działania do realnych możliwości miasta i jego mieszkańców. Proponuje się zapis w: - kol. 1, wiersz 3 „700” - kol.2, wiersz 3 „150” W latach 2016-2019 w strefie miasto Elbląg zlikwidowano 419 kotłów opalanych paliwem stałym. W latach 2017-2019 przy udziale dofinansowania ze środków budżetu miasta na łączną kwotę 624 tys. zł. W strefie miasto Elbląg zlikwidowano 367 kotłów opalanych paliwem stałym (piece kaflowe i piece centralnego ogrzewania). Zauważalna jest jednak tendencja wzrostowa w tym zakresie. Pozostałe koszty zmiany ogrzewania ponieśli mieszkańcy miasta w ramach środków własnych. Z uwagi na wysokie koszty finansowe realizacji działania w tym szerokim zakresie jaki jest wskazany w Tabeli 1-26 powoduje, iż szacowana liczba kotłów które powinny zostać wymienione w strefie miasto Elbląg w ramach realizacji działania WmsMeZSO, roczny efekt ekologiczny oraz koszt realizacji działania do połowy 2026 roku znacznie odbiegają od realnych możliwości. Wskazane w „Projekcie” źródła finansowania proponowanych działań nie zabezpieczą w całości przewidzianych kosztów. W budżecie	Nie uwzględniono – działanie dot. zmiany sposobu ogrzewania jest kluczowe dla osiągnięcia wymaganych prawem stężeń zanieczyszczeń pyłu PM10 i B(a)P. Nowy Program ochrony powietrza jest przygotowywany w związku z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 22 lutego 2018 r. dot. przekraczania wartości dopuszczalnych stężeń pyłu PM10 w otaczającym powietrzu w strefach w Polsce w związku z nierealizowaniem działań naprawczych. Polska została zobowiązana do uchwalenia nowych Programów, których realizacja w ciągu 6 lat spowoduje znaczny spadek stężeń pyłu zawieszonego PM10, a to zobowiązanie powoduje, iż w Programie muszą zostać wskazane takie działania i w takim zakresie, aby w połowie roku 2026 poziomy dopuszczalne pyłów zawieszonych były dotrzymane. Podana w Programie liczba kotłów jest szacunkowa i powinna zostać zweryfikowana poprzez wykonanie inwentaryzacji. Ogólnopolskie programy dofinansowania, m. in. „Czyste powietrze” i „Stop Smog” zostały lub są w trakcie modyfikacji mających ułatwić pozyskiwanie finansowania.

Lp.	Treść uwagi/opinii	Sposób uwzględnienia w Programie
	miejskim brak jest środków na realizację wszystkich zadań publicznych, a fundusze europejskie wymagają wkładu własnego. Niekorzystna struktura cen paliw i małe dochody społeczeństwa, wysoki procent osób bezrobotnych (średnia stopa bezrobocia w Elblągu za rok 2019 wynosi 6,9) skutkują znacznie niższym zainteresowaniem mieszkańców inwestowaniem w zmianę sposobu ogrzewania lokali mieszkalnych na poziomie. Sugeruje się zweryfikowanie przedstawionych wartości, ujmując je w pkt. 1.10.2. Harmonogram realizacji działań naprawczych.	
24.	Strona 74-75, pkt. 1.10.1. ppkt.2 Aktualne brzmienie zapisu: „Szczegółowa inwentaryzacja źródeł niskiej emisji – ogrzewania lokali mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej w strefie miasto Elbląg (Kod działania WmsMeInZe). Proponowane brzmienie zapisu: „ Inwentaryzacja źródeł niskiej emisji – ogrzewania lokali mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej w strefie miasto Elbląg (Kod działania WmsMeInZe).	Uwzględniono – zapis poprawiono zgodnie z uwagą.
25.	Omyłka pisarska w zapisie „ - - ” winno być „-” Z uwagi na możliwe wysokie koszty finansowe i problemy jakie mogą się pojawić w czasie pozyskiwania danych, bądź braku możliwości ich pozyskania, szczegółowa realizacja działania może być niemożliwa.	Uwzględniono – omyłkę pisarską poprawiono.
26.	Strona 76. pkt.1.10.1, ppkt. 3, pierwszy akapit. Aktualne brzmienie zapisu: „Szacowny, średni koszt jednego metra kwadratowego zielonej infrastruktury przyjęto na poziomie 50 zł.” Treść uwagi: „Szacowany, średni koszt jednego metra kwadratowego zielonej infrastruktury przyjęty został na zaniżonym poziomie. Należy wziąć pod uwagę, iż znacznie wyższe są koszty założenia nowego obszaru zielonego od ogólnych kosztów utrzymania już istniejącego terenu. Ponadto należy rozważyć obserwowaną tendencję wzrostową składników poszczególnych elementów wchodzących w skład wysokości średniego kosztu wyrażonego w [zł].” Sugeruje się zweryfikowanie przedstawionych wartości, ujmując je w pkt. 1.10.2. Harmonogram realizacji działań naprawczych.	Nie uwzględniono – z raportów dot. realizacji podobnych działań na terenie Polski wynika, iż szacowany koszt jest prawdziwy.
27.	Strona 76, pkt. 1.10.1. Tabela 1-31 Aktualne brzmienie zapisu: nd. Treść uwagi: „ W projekcie „Programu” współczynnik terenów zieleni wg GUS 2017 wskazano na poziomie 3,34%. Zgodnie z danymi będącymi w posiadaniu jednostki, korespondującymi z danymi GUS 2017 powierzchnia terenów zieleni w granicach administracyjnych Gminy Miasto Elbląg	Uwzględniono – działanie zostało przeniesione do kierunków działań. Działanie naprawcze o kodzie WmsMeObZi dot. zwiększania powierzchni zieleni w strefie znajdujące się w rozdziale „Wykaz i opis wszystkich planowanych do realizacji działań naprawczych

Lp.	Treść uwagi/opinii	Sposób uwzględnienia w Programie
	wynosiła 2,1%. Dodatkowo należy zaznaczyć, iż w granicach administracyjny strefy miasta Elbląg zlokalizowane są lasy stanowiące własność osób fizycznych, lasy komunalne oraz lasy będące we władaniu PGL LP. Zgodnie z danymi GUS za 2017r. lesistość miasta wynosi 26,9 %, stanowiąca istotną wartość obszarów biologicznie czynnych w ogólnej powierzchni strefy miasto Elbląg. Ponadto w projekcie „Programu” w latach 2021-2026 szacuje się roczny wzrost udziału zieleni w stosunku do roku poprzedniego na poziomie 1%”. W projekcie „Programu” brak jest wyjaśnienia sposobu wyliczenia współczynnika powierzchni terenów zielonych, w związku z czym brak jest możliwości określenia powierzchni, o którą miałby nastąpić docelowy wzrost określony na poziomie 1%. Interpretując zapisy ujęte w Tabeli 1-31 oraz wskazany szacowany, średni koszt jednego metra kwadratowego zielonej infrastruktury przyjęto na poziomie 50 zł, 1% wzrost terenów zielonych wynosiłby rocznie ok 1,88 ha. Wartość ta jednak zbliżona jest do założenia wskaźnika terenów zielonych na poziomie 2,1%, zgodnego z danymi GUS, dla powierzchni terenów zielonych wynoszących w roku 2017 powierzchnię 165,2 ha. W 2019r. wg. danych GUS powierzchnia terenów zielonych wyniosła 234,16 ha, co stanowi 2,4% wskaźnika terenów zielonych. Powierzchnia ta przy założeniu wskazanych kosztów i założonego wzrostu prognozowanego współczynnika terenów zielonych w strefie miasto Elbląg jest niemożliwa do realizacji mając na uwadze aktualny poziom wzrostu powierzchni terenów zielonych w strefie miasta Elbląg i faktyczne możliwości finansowe miasta. Sugeruje się zweryfikowanie przedstawionych wartości oraz założonego prognozowanego współczynnika wzrostu terenów zielonych do faktycznych możliwości finansowych i organizacyjnych miasta, ujmując je w pkt. 1.10.2. Harmonogram realizacji działań naprawczych.	(1.10.1)" oraz w „<i>Harmonogramie realizacji działań naprawczych (1.10.2)</i>” przeniesiono do rozdziału „<i>Kierunki działań (1.10.6)</i>”. Działanie to zostało poddane dogłębnej analizie, w wyniku której stwierdzono, że jako działanie dodatkowe i wspomagające, nie wpływa na efekt ekologiczny, a tym samym nie jest niezbędne dla osiągnięcia celu <i>Programu</i>. Ponadto jest to działanie kosztowne, istnieje więc niebezpieczeństwo, że przy braku finansowania działanie związane ze zwiększaniem powierzchni zieleni nie będzie realizowane, co niesie za sobą ryzyko ponoszenia przez gminę kar finansowych. Mając na uwadze powyższe oraz fakt, że na osiągnięcie celu wpływa jedynie realizacja głównego działania, jakim jest <i>WmsMeZSO - obniżenie emisji substancji z procesu wytwarzania energii cieplnej dla potrzeb ogrzewania i przygotowania ciepłej wody w lokalach mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej</i>, istotne jest, aby podmiot odpowiedzialny za realizację działań naprawczych przeznaczył środki finansowe na realizację właśnie tego działania.

2. Minister Klimatu

Lp.	Treść uwagi/opinii	Sposób uwzględnienia w Programie
1.	1. Identyfikacja wykorzystywanych informacji źródłowych winna być precyzyjna i odpowiadać wymogom obowiązujących norm PN-ISO 690 i PN-ISO 690-2. Nie jest to jedynie zarzut natury formalnej – brak konkretnej identyfikacji danych źródłowych zarówno utrudnia merytoryczną ocenę prawidłowości wykonania pracy i wiarygodności przedstawianych wyników, ale także wszelkie dalsze prace związane z przyszłymi korektami planu lub jego rozwojem.	Uwzględniono – zapisy dot. źródeł danych zostały poprawione.
2.	2. Niezbędnym elementem programu naprawczego jest wykazanie za pomocą metod modelowania matematycznego, że po zakończeniu programu, w stosunku do wyników z modelowania w 2018 r., zostaną osiągnięte poziomy stężeń w powietrzu gwarantujące dotrzymanie norm jakości powietrza. Zgodnie z §3 pkt 2 lit. b ww. rozporządzenia, dokument winien zawierać wyszczególnienie metod stosowanych przy ocenie poziomów substancji w powietrzu. Znajdujemy w nim natomiast jedynie informacje o użytym modelu (WRF-CALMET), oraz o okresie obliczeń (2018 rok) - co nie identyfikuje metody. Podana tu informacja winna umożliwiać zarówno wierne odtworzenie procesu obliczeniowego, jak też merytoryczną ocenę poprawności modelowania.	Uwzględniono – poszerzono opis metod wydzielając go w odrębnym rozdziale: 1.4.2 „Metody stosowane przy ocenie poziomów substancji w powietrzu”.
3.	3. Przedstawione w tekście wyniki budzą zastrzeżenia. Obliczenia zostały wykonane dla okresu zaledwie jednego roku, a są traktowane jako reprezentatywne w sensie klimatologicznym. Mimo dostępności danych pomiarowych pochodzących z sieci meteorologicznej, nie wykonano porównania wyników modelowania warunków meteorologicznych z tymi pomiarami i zaprezentowano wyniki tego modelowania (bez weryfikacji, i dla okresu zaledwie jednego roku) - jako reprezentatywną i wiarygodną klimatologię. Przedstawione na rysunku 1-8, otrzymane jako wyniki modelowania, i traktowane jako rzeczywiste, przebiegi średnich miesięcznych prędkości wiatru w mieście nie zostały skonfrontowane z pomiarami, mimo funkcjonowania w nim stacji meteorologicznej I. rzędu. Podobnie, zaniechano porównania wyników modelowania meteorologicznego z pomiarami na obszarze województwa, mimo obecności kilkunastu stacji I-IV rzędu na tym obszarze, a w przypadku sum opadów z danymi pomiarowymi – kilkudziesięciu stacji opadowych V rzędu sieci IMGW. Mapa przedstawiająca dominujący kierunek wiatru (1-10) na terenie województwa ukazuje przewagę wiatrów z południa i południowego wschodu, podczas gdy Atlas Klimatu Polski (wydany przez IMGW) pokazuje na tym terenie (Olsztyn, Suwałki) wyraźną przewagę wiatrów zachodnich	Program ochrony powietrza wykonywany jest dla roku w którym nastąpiły przekroczenia poziomów dopuszczalnych i docelowych stężeń zanieczyszczeń, w tym wypadku dla roku 2018 (rok bazowy). Każdy rok meteorologiczny ma swoją specyfikę, która warunkuje zarówno wielkość przekroczeń, jak i ich zasięg obszarowy. Skuteczność działań sprawdza się dla roku w których wystąpiły przekroczenia (dla tej samej meteorologii) wprowadzając do modelu zmienione dane o emisji. Jedynie w ten sposób możliwe jest sprawdzenie, czy założone zmiany po stronie emisji przyczynią się do poprawy jakości powietrza w kontekście roku bazowego. Można sobie wyobrazić, że pomimo zachodzących zmian klimatycznych mogą wystąpić lata, które będą bardziej „sprzyjające meteorologiczne” dla rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń i wówczas działania mogą mieć dużo mniejszy zakres. Jednak, określenie zbyt małego zakresu

Lp.	Treść uwagi/opinii	Sposób uwzględnienia w Programie
	i zachodnio- południowo-zachodnich – co daje różnicę o ok. 90° w stosunku do rzeczywistej klimatologii. W związku z brakiem możliwej weryfikacji obliczeń, czy też bezpośredniego wykorzystania danych poprzez asymilację, powstaje wątpliwość odnośnie wiarygodności dalszych obliczeń.	działań w odniesieniu do roku bazowego może skutkować, że w latach mniej „sprzyjających meteorologicznie” działania po prostu będą nieskuteczne i niezbędne będzie ostatecznie zwiększenie ich zakresu (sporządzenie nowego POP). Wprowadzenie do obliczeń dodatkowej zmiany w kontekście warunków meteorologicznych powoduje, że utrudniona jest faktyczna ocena uzyskanych stężeń zanieczyszczeń. Trudne by było bowiem do określenia jaki wpływ na pola stężeń mają faktycznie podjęte działania a jaki warunki meteorologiczne. Należy również mocno podkreślić, że działania naprawcze mają być skuteczne na przestrzeni 6 lat, a więc trudno tutaj odnosić się do faktycznych zmian klimatycznych. Z literatury wynika, że ocena zmian klimatycznych ma sens w aspekcie wielolecia (przynajmniej 10 lat). W odniesieniu do walidacji danych meteorologicznych. Używane do modelowania stężeń zanieczyszczeń dane meteorologiczne, zanim wykonane zostaną w oparciu o nie obliczenia stężeń zanieczyszczeń, poddawane są walidacji wg. odpowiednich procedur statystycznych przewidzianych dla danych meteorologicznych. Uzyskiwane wskaźniki wskazują, że wyniki są dobrej jakości i mogą być stosowane w dalszych obliczeniach. Pobieźna ocena danych meteorologicznych wykonana w uwadze porównuje wyniki do danych z Atlasu Klimatu Polski, co jest bezzasadne. Przede wszystkim dane w Atlasie odnoszą się do wielolecia, a tu analizowane są warunki występujące w 2018 roku (analiza w kontekście klimatycznym dla badanego obszaru wykonana została w rozdziale 1.3.3). Postępujące zmiany klimatyczne corocznie opisywane są w BIULETYNIE MONITORINGU KLIMATU POLSKI wydawanym corocznie przez IMGW i to właśnie do informacji zawartych w tej pozycji powinno odnosić się analizy wykonywane dla pojedynczego roku. Porównując uzyskane w modelu WRF wyniki do danych zawartych w Biuletynie można wyraźnie

Lp.	Treść uwagi/opinii	Sposób uwzględnienia w Programie
		stwierdzić, że są one właściwe.
4.	4. Zgodnie z §3 pkt 1 lit. a ww. rozporządzenia, do programu winna zostać załączona „mapa strefy opracowana w państwowym systemie odniesień przestrzennych, z wykorzystaniem materiałów i baz danych gromadzonych w państwowym zasobie geodezyjnym i kartograficznym”. Przekazany do zaopiniowania dokument takiego załącznika nie zawiera.	Uwzględniono – dodano załączniki z mapą strefy miasto Elbląg, opracowane w państwowym systemie odniesień przestrzennych, sporządzone odrębnie dla każdej substancji, dla której wystąpiło przekroczenie poziomu dopuszczalnego PM10 (rys. 4-1) oraz docelowego B(a)P (rys 4-2).
5.	5. Omówienie źródeł informacji wyjściowych służących do konstrukcji scenariusza bazowego (rozdział 1.9) nie pozwala jednoznacznie stwierdzić, czy odpowiada on wymaganiom określonym w §3 pkt 3 lit. a rozporządzenia.	Uwzględniono – omówienie źródeł rozszerzono.
6.	6. Wobec braku pełnego opisu założeń i metody obliczeń służących do wyznaczenia liczb podanych w tabelach 1-54 – 1-77, trudno jednoznacznie potwierdzić wiarygodne spełnienie wymagań §3 pkt 3 lit. a-c rozporządzenia.	Opis metod uzupełniono – dodano rozdział 1.4.2 „Metody stosowane przy ocenie poziomów substancji w powietrzu”. Ponadto metoda została zaakceptowana pismem znak DPK-I.440.129.2019.MZ z dnia 25.11.2019. MK podtrzymuje swoje stanowisko z pisma DPK-I.440.84.2019.MZ z dnia 23.08.2019 (UM Województwa Mazowieckiego).
7.	7. Przedstawiony do zaopiniowania plan działań krótkoterminowych nie zawiera wymaganego przez §9 pkt 1 lit. e rozporządzenia o POP’ach i PDK’ach, określenia prawdopodobnego wpływu realizowanego planu na poziom substancji w powietrzu, w tym na skrócenie czasu trwania przekroczenia oraz ograniczenie narażenia; zawiera jedynie stwierdzenie o niemożliwości określenia efektu ekologicznego odpowiednio (4.1.2) i (4.1.3).	Uwzględniono - zapis rozszerzono. Rozszerzony zapis jest zgodny ze stanowiskiem Ministerstwa Klimatu wyrażonym przez Przedstawiciela Ministerstwa w korespondencji elektronicznej pomiędzy UM Województwa Mazowieckiego a Ministerstwem Klimatu (e-mail z dnia 14.12.2019 r.), dotyczącej sposobu określenia efektu ekologicznego działań krótkoterminowych, cyt. „Efektem ekologicznym podjętych działań, określanych w planach działań krótkoterminowych powinno być zmniejszenie ryzyka wystąpienia przekroczenia poziomów alarmowych, informowania czy też dopuszczalnych. Co np. w przypadku normy dopuszczalnej dla pyłu PM10 (wartość średniodobowa – dopuszczalne przekroczenie wartości 50 µg/m ³ – 35 dni w roku kalendarzowym), efektem podjętych działań będzie nie dopuszczenie do sytuacji przekroczenia tego poziomu 36 dni w roku”.
8.	Tabela 1-11 Wartość emisji PM10 w SNAP11 jest ok 1/3 niższa niż oszacowana przez KOBIZE (4,2 vs 2,7 Mg/rok). Bilans emisji zanieczyszczeń z obszaru strefy	Uwzględniono – poprawiono wartość emisji SNAP 11 dla strefy miasto Elbląg

Lp.	Treść uwagi/opinii	Sposób uwzględnienia w Programie
	miasto Elbląg w 2018 r. został zestawiony w tabeli 1-11. Dane są zgodne z przekazanymi przez KOBiZE na potrzeby krajowego modelowania jakości powietrza za rok 2018, z wyjątkiem emisji PM10 dla SNAP11 (przy czym dla pozostałych SNAP wartości emisji w projekcie uchwały są tożsame z danymi udostępnionymi przez KOBiZE).	
9.	Tabela 1-15 Brak metodyki szacowania emisji napływowej. Wskazane w tabeli 1-15 zostało źródło danych: KOBiZE, podczas gdy KOBiZE nie opracowuje tego typu emisji. Powinno być "opracowanie własne na podstawie KOBiZE".	Uwzględniono – poprawiono zapis dot. źródła danych.
10.	Przytoczone rozporządzenie uwzględnia wymagania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2015/2193 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie ograniczania emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza ze średnich obiektów energetycznego spalania i tym samym rzeczywiście zaostrza standardy emisyjne dla źródeł o mocy nie mniejszej niż 1 MW i nie większej niż 50 MW nie wprowadza obowiązku wydania dla tych źródeł pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza. W drugim akapicie są błędne informacje: „W 2018 r. zaczęto obowiązywać rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 marca 2018 r. w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów (Dz.U. z 2019 r. poz. 1806), które określa nowe, zaostrzone standardy emisyjne dla źródeł spalania paliw o nominalnej mocy cieplnej nie mniejszej niż 1 MW, które zobowiązuje te instalacje do uzyskania pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza oraz dotrzymywanie określonych w rozporządzeniu standardów (z uwzględnieniem okresów przejściowych). Samorządy powiatowe są zobowiązane do identyfikacji tych źródeł, zgłoszenia ich do KOBiZE i wydania pozwoleń.” Przytoczone rozporządzenie uwzględnia wymagania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2015/2193 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie ograniczania emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza ze średnich obiektów energetycznego spalania i tym samym rzeczywiście zaostrza standardy emisyjne dla źródeł o mocy nie mniejszej niż 1 MW i nie większej niż 50 MW. Jednak nie wprowadza obowiązku wydania dla tych źródeł pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza. Kwestie pozwoleń regulowane są na mocy ustawy – Prawo ochrony środowiska. Rodzaje instalacji, które wymagają pozwoleń nie uległy zmianie. Zgodnie z art. 152 ustawy – Prawo ochrony środowiska, instalacja, z której emisja nie wymaga pozwolenia, mogąca negatywnie oddziaływać na środowisko, podlega zgłoszeniu organowi ochrony środowiska. Rodzaje instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia	Uwzględniono – opis poprawiono, zaktualizowano przywoływane rozporządzenia.

Lp.	Treść uwagi/opinii	Sposób uwzględnienia w Programie
	określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. (Dz. U. poz. 880, z późn.zm.). W grupie średnich źródeł spalania (≥ 1 do < 50 MW) znajdują się zarówno takie, które wymagają pozwoleń, jak i takie które wymagają jedynie zgłoszenia. Przy czym, w tym drugim przypadku organ ochrony środowiska jest zobowiązany do wydania decyzji, o której mowa w art. 154 ust. 1a. W decyzji organ określa wymagania w zakresie ochrony środowiska dotyczące eksploatacji instalacji, w szczególności warunki i wielkości emisji. Postępowanie w sprawie wydania tej decyzji organ wszczyna z urzędu. Do decyzji wydawanej w tym trybie stosuje się odpowiednio art. 188 ustawy - Prawo ochrony środowiska dotyczący pozwoleń. Warto także zauważyć, że zaostrzone standardy emisyjne dla istniejących średnich źródeł spalania paliw będą obowiązywały dopiero od 2025r. (źródła > 5 - < 50) i od 2030r. (źródła (≥ 1 - ≤ 5)). W rozdziale tym nie przedstawiono źródła informacji o wielkościach emisji z grupy średnich źródeł spalania paliw.	
11.	1.10.1. Tabele 1-27, 1-28, 1-29, 1-30 Rozdział dotyczący działań naprawczych wymaga poprawy i uzupełnienia, tak aby nie było żadnych wątpliwości jakie działania naprawcze będą realizowane, gdzie, z jakim planowanym efektem ekologicznym, ile w rozliczeniu na każdy rok realizacji oraz docelowo (do 2026 roku z dotrzymaniem norm jakości powietrza), z jakim planowanym obniżeniem poziomu zanieczyszczeń w powietrzu, w każdym roku i za jaką kwotę. W tym rozdziale informacje dotyczące planowanych działań naprawczych są nieuporządkowane, niezrozumiałe i niepełne, a jedno z działań – inwentaryzacja nie jest działaniem naprawczym, a wstępnym przygotowaniem do realizacji pierwszego działania. Szczegółowy, rozpisany na lata harmonogram powinien umożliwić coroczne monitorowanie realizacji działań oraz raportowanie ich postępów, z podaniem ich liczby/ % zrealizowanego zadania, zmniejszeniem wielkości emisji i poziomu stężeń w powietrzu, w każdym raportowanym roku oraz kwotą wydatkowaną w danym roku na ten cel. Ponadto inwentaryzacja nie jest działaniem naprawczym, bo nie skutkuje żadną wymierną redukcją wielkości emisji. Należy w to miejsce zaproponować inne działania naprawcze.	Nie uwzględniono – Rozdział 1.10.1 zawiera wszystkie informacje odnośnie działań naprawczych zgodnie z §3 ust. 5 rozporządzenia w sprawie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych. W rozdziale 1.10.1 „Wykaz i opis wszystkich planowanych do realizacji działań naprawczych w strefie miasto Elbląg” opisano dokładnie zakres działań jak i wskaźniki realizacji w każdym roku. Natomiast w tabelach w rozdziale 1.10.2 „Harmonogram realizacji działań naprawczych” zawarto dla każdego działania następujące informacje: Kod działania naprawczego; Typ działania naprawczego; Planowane daty rozpoczęcia realizacji działania naprawczego; Planowane daty zakończenia realizacji działania naprawczego; Planowany termin osiągnięcia efektu realizacji działania naprawczego; Obszar działania; Sektor będący przyczyną przekroczeń poziomów dopuszczalnych lub docelowych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji; Kategoria działań; Szacowane koszty realizacji działania naprawczego; Wskazanie proponowanych źródeł finansowania działania naprawczego; Wskaźniki monitorowania postępu dla działania naprawczego; Planowany do osiągnięcia efekt ekologiczny działania

Lp.	Treść uwagi/opinii	Sposób uwzględnienia w Programie
		naprawczego; Podmioty/organy odpowiedzialne za realizację działania naprawczego. Informacje są uporządkowane w punktach i tabelach. Harmonogram zawarty w <i>Programie</i> oraz szczegółowe opisy działań pozwalają na coroczne monitorowanie realizacji działań oraz raportowanie ich postępów, z podaniem ich liczby/ % zrealizowanego zadania, zmniejszeniem wielkości emisji. Poziom stężenie nie jest miarodajnym wskaźnikiem realizacji działań, ponieważ zależy od wielu czynników na które podmioty odpowiedzialne za realizację działań nie mają wpływu (np. warunki meteorologiczne, czy wielkość napływu). Inwentaryzacja nie jest działaniem naprawczym, ale jest niezbędna w celu prawidłowej realizacji działania podstawowego – wymiany sposobu ogrzewania. Inwentaryzacja musi zostać w <i>Programie</i> jako działanie, ponieważ w innym przypadku nie będzie zrealizowana a ponadto będzie niezbędna w przypadku przyjęcia dla województwa warmińsko-mazurskiego uchwały na mocy art. 96 ustawy <i>Poś</i>.
12.	1.6. W opiniowanym dokumencie brakuje opisu założeń, metody obliczeń oraz użytego modelu do wyznaczenia tych udziałów – bez tych informacji nie można ocenić ich poprawności. W trzecim akapicie: zdanie: „Dla wyznaczonych w ocenie obszarów przekroczeń wykonano modelowanie rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń, które pozwoliło na szczegółowe określenie wielkości udziału poszczególnych typów emisji w stężeniach. Dla każdego obszaru przekroczeń za rok 2018 przedstawiono w tabelach udziały poszczególnych grup źródeł emisji w stężeniach danego zanieczyszczenia. Dzięki temu możliwe jest przeanalizowanie, które ze źródeł emisji mają największy wpływ na powstanie danego obszaru przekroczeń, a w kolejnym etapie wskazanie właściwych i efektywnych działań naprawczych.”	Uwzględniono – poszerzono opis metod wydzielając go w odrębnym rozdziale: 1.4.2 „Metody stosowane przy ocenie poziomów substancji w powietrzu”.
13.	72, tabela 1-25 Należy podnieść, że inwentaryzacja źródeł niskiej emisji powinna być wykonana już w programie ochrony powietrza, gdyż to właśnie te dane są podstawą do właściwego, rzetelnego określenia harmonogramu działań, kosztów i oszacowania efektów realizacji programu ochrony powietrza, tak aby zaplanowane działania przyniosły oczekiwany skutek. Natomiast w projekcie uchwały określono,	Podstawą opracowania <i>Programu ochrony powietrza</i> jest ocena jakości powietrza za rok 2018 wykonana przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. W ocenie wyznaczono obszary przekroczeń pyłu zawieszonego PM10 i B(a)P między innymi na podstawie modelowania

Lp.	Treść uwagi/opinii	Sposób uwzględnienia w Programie
	że główną przyczyną przekroczeń występujących na obszarze strefy miasto Elbląg jest „oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem. Zawarto tu wykaz planowanych działań naprawczych w strefie miasto Elbląg. Na liście znalazła się szczegółowa inwentaryzacja źródeł niskiej emisji – ogrzewania lokali mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz budynków użyteczności publicznej. Należy podnieść, że inwentaryzacja źródeł niskiej emisji powinna być wykonana już w programie ochrony powietrza, gdyż to właśnie te dane są podstawą do właściwego, rzetelnego określenia harmonogramu działań, kosztów i oszacowania efektów realizacji programu ochrony powietrza, tak aby zaplanowane działania przyniosły oczekiwany skutek. Natomiast w projekcie uchwały określono, że główną przyczyną przekroczeń występujących na obszarze strefy miasto Elbląg jest „oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków”. Tymczasem w wykazie planowanych działań naprawczych w strefie (tabela 1-25) zawarto „Szczegółową inwentaryzację źródeł niskiej emisji – ogrzewania lokali mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej w strefie”, a w ramach prac nad programem ochrony powietrza została jedynie oszacowana liczba kotłów.	wykonanego przez IOŚ jak i baz emisji opracowanych przez KOBiZE. Zarząd Województwa otrzymał bazy danych o emisjach (na podstawie, których wyznaczono obszary przekroczeń), jednak otrzymane dane nie zawierały szczegółowych informacji o komunalno-bytowych źródłach emisji, które były niezbędne do wykonania prawidłowego modelowania i wskazania obszarów przekroczeń. Nie otrzymał również danych dot. udziałów stężeń zanieczyszczeń w obszarach przekroczeń, a więc podstawowej informacji, która wskazuje jakie działania naprawcze należy wykonać by poprawić jakość powietrza na terenie województwa. W tej sytuacji w ramach <i>Programu ochrony powietrza</i> koniecznym było wykonanie dodatkowego modelowania w obszarach przekroczeń, a w związku z bardzo krótkim czasem na opracowanie <i>Programu</i> koniecznym było wykorzystanie baz emisji przygotowanych na potrzeby wcześniejszych programów, które zostały zaktualizowane i uzupełnione. Jednak wykonanie pełnej, szczegółowej inwentaryzacji emisji powierzchniowej dla całego obszaru strefy miasto Elbląg jest niemożliwe w okresie 2-3 miesięcy (okres na wykonanie projektu <i>Programu</i>) zarówno ze względu na czas jak i finansowanie.
14.	1.10.4 Nieaktualność programów finansowania ujętych w projekcie, potrzeba zweryfikowania i uzupełnienia. W rozdziale „Źródła finansowania działań naprawczych” wśród źródeł finansowania działań naprawczych wskazano Program infrastruktura i środowisko 2014-2020 oraz Regionalny program operacyjny województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2014-2020. Biorąc pod uwagę termin opracowania i przyjęcia opiniowanego projektu uchwały, wyjaśnienia wymaga w jakim zakresie możliwe będzie skorzystanie z tych Programów. Dodatkowo w rozdziale tym znalazły się programy, które już dawno zostały zakończone np. na str. 172, Poprawa efektywności energetycznej. Część 1) LEMUR – Energooszczędne Budynki Użyteczności Publicznej – zgodnie z informacją zawartą na stronie NFOŚiGW program został zakończony 30 czerwca 2016 r. W związku z powyższym cały rozdział, niezwykle istotny dla skuteczności programu ochrony powietrza, wymaga rzetelnej analizy i przerehabrowania.	Uwzględniono - zapisy w rozdziale 1.10.4 zweryfikowano i uaktualniono.

Lp.	Treść uwagi/opinii	Sposób uwzględnienia w Programie
15.	1.10.4. Rozdział wymaga aktualizacji i korekty. Z uwagi na koniec perspektywy Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIŚ) i Regionalnego Programu Operacyjnego (RPO) na lata 2014 - 2020, aktualizacji i korekty wymaga rozdział 1.10.4 Źródła finansowania działań naprawczych z uwagi na wskazano nieaktualną ofertę finansową strony 169 i 170. Wybór priorytetów inwestycyjnych powinien być dokonywany przy uwzględnieniu istniejących ograniczeń lokalnych oraz z uwzględnieniem zasad wyboru projektów do dofinansowania wskazanych w POIŚ i RPO 2014-2020, celem stworzenia możliwości ich późniejszego dofinansowania w ramach oferty tych programów.	Uwzględniono – zapisy w rozdziale 1.10.4 zaktualizowano.
16.	1.10.6.2 Cały rozdział pt. „Ocena konieczności zastosowania najlepszych dostępnych technik” wymaga poprawy, zawarte w nim informacje są nieaktualne. Przywołana została nieobowiązująca już dyrektywa 2008/1/WE i nieaktualne zasady stosowania BAT. Obowiązujące przepisy dotyczące pozwoleń zintegrowanych i konkluzji BAT stanowią transpozycję dyrektywy 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola).	Uwzględniono – zapis dot. dyrektywy zaktualizowano.
17.	1.10.6.5.,1.10.6.5 Obydwa rozdziały zawierają szereg różnorodnych informacji, czasami nieaktualnych, które nie są bezpośrednio powiązane z problemem przekroczeń (pyły PM10 i benzo(a)piren) występujących na obszarze omawianej strefy. Obydwa rozdziały wymagają weryfikacji i poprawy. Na przykład nieaktualna jest następująca informacja: „Działania na rzecz ograniczenia oddziaływania energetyki na środowisko zapisane w Polityce obejmują między innymi wprowadzenie w wytwarzaniu energii elektrycznej i ciepła dopuszczalnych produktowych wskaźników emisji jako narzędzia pozwalającego zmniejszać poziomy emisji SO ₂ i NO _x , w tym osiągnąć pułapy ustalone w Traktacie Akcesyjnym dla Polski.” Pomimo, że w „Polityce energetycznej Polski do 2030 r.” znajduje się przytoczony wyżej zapis, to trzeba zwrócić uwagę, że jest on już od kilku lat nieaktualny. Pułapy ustalone dla obiektów energetycznego spalania w Traktacie akcesyjnym dotyczyły lat 2008, 2010, 2012.	Uwzględniono -zapisy w rozdziałach poprawiono.
18.	Nie do zaakceptowania jest stwierdzenie, że nie ma możliwości zastosowania takich działań krótkookresowych, oprócz działań kontrolnych i informacyjnych, które byłyby skuteczne i przyniosłyby wymierny efekt ekologiczny. Wątpliwe jest stwierdzenie, że w odniesieniu do PM i B(a)P „Z powyższego wynika, iż nie ma możliwości zastosowania takich działań krótkookresowych, oprócz działań kontrolnych i informacyjnych, które byłyby skuteczne i przyniosłyby wymierny	Uwzględniono –zapis zmieniono. Odnosząc się do przykładowego działania krótkoterminowego należy stwierdzić, iż takie działania muszą być realne do wdrożenia i kontroli. Musiałby powstać skuteczny system rekompensat, jak i kontroli.

Lp.	Treść uwagi/opinii	Sposób uwzględnienia w Programie
	efekt ekologiczny." Dla przykładu, można przewidzieć obowiązkowe zastąpienie opalania domów paliwami stałymi przez użycie ogrzewania elektrycznego w okresach krytycznych – przy ewentualnym zastosowaniu rekompensat finansowych.	

5. Wyniki postępowania dotyczące transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Procedura uzgadniania oddziaływań transgranicznych jest wyszczególniona w przepisach ustawy *Poś* i dotyczy wszelkich planów, programów i strategii, których realizacja mogłaby znacząco wpłynąć na środowisko i zdrowie mieszkańców innego kraju (zwanego stroną narażoną).

Jednoznacznie należy stwierdzić, że zaproponowane w *Programie dla strefy miasto Elbląg*, odległej od najbliższej granicy (z Rosją) o kilkadziesiąt kilometrów, działania naprawcze w żadnym stopniu nie mogą powodować uciążliwości poza granicami Polski. Zasięg negatywnych skutków środowiskowych w postaci krótkotrwałych i okresowych uciążliwości związanych z remontami, termomodernizacjami budynków lub budową sieci ciepłej czy gazowej w zasadzie może sięgać kilkudziesięciu lub kilkuset metrów od prowadzonej inwestycji.

6. Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentów.

Zagadnienia dotyczące monitorowania realizacji programów ochrony powietrza oraz przekazywania informacji na ten temat do odpowiednich organów administracji zostały uregulowane w ustawie *Poś* oraz w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz.U. poz. 1159).

Odnosząc się do paragrafu 5 pkt 1 ww. rozporządzenia, mówiącego o obowiązkach i ograniczeniach, wskazuje się organy administracji właściwe w sprawach:

- przekazywania zarządowi województw informacji o wydawanych decyzjach, których ustalenia zmierzają do osiągnięcia celów programu;
- wydania aktów prawa miejscowego;
- monitorowania realizacji programu lub poszczególnych działań naprawczych.

Ponadto, w ustawie *Poś* w art. 94 ust. 2, 2a unormowano, iż:

- zarząd województwa w terminie do 31 marca, za poprzedni rok kalendarzowy przekazuje ministrowi właściwemu do spraw klimatu oraz właściwemu wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska sprawozdanie okresowe z realizacji działań naprawczych wynikających z programu ochrony powietrza oraz planu działań krótkoterminowych;
- w terminie 6 miesięcy po zakończeniu realizacji programu, przekazuje sprawozdanie końcowe z realizacji tego programu lub planu.

Monitoring skutków realizacji postanowień dokumentów będzie prowadzony dwutorowo:

1. Na bieżąco na podstawie pomiarów stężeń pyłu zawieszonego PM10 i B(a)P na stacji monitoringu jakości powietrza zlokalizowanej w strefie miasto Elbląg,
2. Na podstawie corocznych sprawozdań (składanych do 15 lutego po zakończeniu roku objętego okresem sprawozdawczym) z realizacji działań naprawczych składanych przez organ wykonawczy gminy w strefie miasto Elbląg na portalu e-sprawozdawczość przy pomocy indywidualnego loginu.

Ww. sprawozdania będą podstawą do monitorowania przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego osiągniętego efektu ekologicznego w zakresie redukcji wielkości emisji w strefie. Na podstawie przekazywanych sprawozdań z realizacji działań naprawczych, a także w oparciu o wyniki pomiarów zanieczyszczeń powietrza prowadzonych przez Główny Inspektorat Ochrony

Środowiska, zarząd województwa powinien dokonywać corocznie oceny wdrożenia *Programu*, która powinna sugerować ewentualną korektę kierunków działań i poszczególnych zadań.

Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, corocznie, będzie przekazywał ministrowi właściwemu do spraw klimatu oraz właściwemu wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska sprawozdanie z realizacji *Programu*, począwszy od dnia wejścia w życie uchwały w sprawie określenia *Programu* do dnia zakończenia realizacji tego *Programu*, a po zakończeniu realizacji *Programu* przekaze sprawozdanie końcowe.